

Ontwikkelingssamenwerking en het verkiezingsprogramma van 2007

Meningen van wetenschappers en politici: hoe leidt maatschappelijk draagvlak tot politiek draagvlak?

NCDO onderzoekt regelmatig wat het Nederlandse publiek denkt over internationale samenwerking. Ook laat NCDO onderzoek uitvoeren over internationale vraagstukken die betrekking hebben op de Nederlandse ontwikkelingssamenwerking. Dit is een samenvatting van een van deze onderzoeken. Het gehele onderzoeksrapport en een lijst met overige onderzoeken kunt u vinden op www.ncdo.nl.

Postadres:
Postbus 94020
1090 GA Amsterdam

Bezoekadres:
(hoofdingang KIT)
Mauritskade 63
1092 AD Amsterdam

tel: 020 568 87 55
fax: 020 568 87 87
info@ncdo.nl
www.ncdo.nl

Belang van globalisering, multilaterale hulp en coherentie van beleid

Verschillende respondenten wijzen op de invloed van globalisering en mondialisering als het gaat om hun visie op ontwikkelingssamenwerking. Ontwikkelingssamenwerking zou zich minder moeten richten op bilaterale hulp en meer op multilaterale verbanden of op financiering via lokale ngo's. Naast het belang van het verstrekken van hulp via multilaterale verbanden benadrukten respondenten het belang van coherentie van beleid. Het gaat hierbij om verschillende vormen van coherentie: tussen nationale en supranationale organen, tussen verschillende beleidsonderdelen en coherentie van beleid door de tijd heen.

Communiceer ontwikkelings-samenwerkingsbeleid naar publiek

Diverse respondenten wijzen erop dat het, voor het in stand houden van draagvlak voor ontwikkelings-samenwerking, van cruciaal belang is de effecten van het overheidsbeleid en medefinancieringsorganisaties te communiceren naar het publiek.

Maak gebruik van wetenschap bij ontwikkelen van beleid

Verschillende wetenschappers zijn van mening dat bij de totstandkoming van het ontwikkelingssamenwerkingsbeleid meer gebruik gemaakt zou moeten worden van wetenschappe-

lijke kennis en inzichten.

Concurrentie tussen ngo's: positieve en negatieve kanten

Een aantal respondenten vindt het positief dat er door het Medefinancieringsstelsel meer ruimte is voor nieuwe spelers. Een aanzienlijk deel van de respondenten vreest echter dat de 25% eigen bijdrage waarin de ontwikkelingssamenwerkingsorganisaties moeten voorzien, zal leiden tot een concurrentieslag.

Gemengde reacties op keuze thema's binnen millenniumdoelen

Een fors aantal respondenten vindt dat het thema landbouw meer aandacht zou moeten krijgen. Dit thema sluit aan bij de doelstelling van armoedebestrijding, draagt bij in de creatie van werkgelegenheid en sluit aan bij de expertise van Nederland. Daarnaast benadruk-

ken enkele respondenten het belang van het achtste millenniumdoel: een mondiaal samenwerkingsverband met afspraken over goed bestuur en de ontwikkeling van een open en eerlijk handels- en financieel systeem. Een aanzienlijk aantal respondenten waardeert het zeer dat Nederland zich richt op het thema reproductieve rechten en gezondheid. Op dit

gebied kan Nederland een voortrekkersrol vervullen.

Dialogo over de rol van het bedrijfsleven als onmisbare partner

Nagenoeg alle respondenten zijn het erover eens dat het bedrijfsleven een onmisbare partner is in de armoedebestrijding. Minder eensgezind zijn ze over subsidiëring van het bedrijfsleven ten behoeve van ondernemen in ontwikkelingslanden. De bezwaren zijn dat bij subsidie van het Nederlandse bedrijfsleven het Nederlandse aanbod centraal staat en niet de behoefte van het

"Ik denk dat het van het allergrootste belang is dat organisaties ermee naar buiten komen dat de dingen die ze doen wel degelijk effect hebben... Ze moeten wat meer gedurfd, zonder meteen in PR-taal te vervallen, laten zien wat ze doen, wat effect heeft, en aangeven waarom het allemaal niet zo snel gaat... Geef een reëel beeld. Laat zien dat een aantal dingen echt ook wel de goede kant uitgaat en dat er een aantal redenen is waarom het nu allemaal niet zo hard gaat als je zou willen." (wetenschapper)

ontwikkelingsland. Verschillende respondenten wijzen erop dat het van belang is subsidies aan het bedrijfsleven te beoordelen op efficiency en effectiviteit. Ook geven respondenten aan dat bedrijven nauwelijks gebruik maken van subsidies. Het is dan ook aan te bevelen een dialoog tot stand te brengen tussen de regering en ngo's aan de ene kant en het bedrijfs-

leven aan de andere kant. In die dialoog zou de rol van het bedrijfsleven in de ontwikkelingssamenwerking centraal moeten staan.

Wees bedacht op gevolgen van versnelde afbouw van landbouwsubsidies

Veel respondenten vinden dat de landbouwsubsidies versneld moeten worden afgebouwd, omdat ze momenteel vooral bij de rijke boeren terecht komen. Eén wetenschapper plaatst drie kanttekeningen: het zijn vooral landen als Brazilië, Argentinië

en Nieuw-Zeeland die zullen profiteren van het afschaffen van de subsidies; afschaffen van subsidies kan de prijzen opdrijven; hoe zorgt Nederland voor voedselzekerheid, wat als de oogst in Brazilië mis-

lukt en wij voor onze voedselimport grotendeels van dat land afhankelijk zijn?

Handelsmogelijkheden van ontwikkelingslanden

Een groot aantal respondenten vindt dat ontwikkelingslanden de mogelijkheid moeten krijgen tijdelijk hun markt af te schermen om hun eigen industrie op te bouwen. Een ander aspect dat aan de orde komt bij de discussie over de handelsmogelijkheden van ontwikkelingslanden, zijn de eisen die de EU stelt aan importpro-

ducten. Twee wetenschappers geven aan dat deze eisen soms zo streng zijn, denk bijvoorbeeld aan eisen met betrekking tot de voedselkwaliteit, dat het erop lijkt dat ze gebruikt worden om export vanuit andere landen te hinderen.

Politieke partijen houden vast aan vorig verkiezingsprogramma inzake budget OS

De hoogte van het bedrag dat de geïnterviewde politici willen uitgeven aan ontwikkelingssamenwerking is min of meer gelijk aan dat van het verkiezingsprogramma van de desbetreffende politieke partij in 2003. SP, Groen Links en de PvdA willen 1% van het BNP uitgeven aan ontwikkelingssamenwerking, CDA en VVD willen vasthouden aan 0,8%. Uitgaande van de notitie van de VVD Tweede Kamerfractie lijkt het erop dat de VVD de 0,7% norm wil loslaten. Een aantal respondenten maakt zich zorgen over de steeds breder wordende Official Development Aid (ODA)-definitie. Hieronder mogen uitgaven worden gerapporteerd aan de OESO-DAC als ontwikkelingssamenwerking (respondenten noemen het woord 'budgetvervuiling'). Zo mag ook militaire training tot ontwikkelingshulp gerekend worden.

Politici krijgen veel informatie, maar niet altijd even overzichtelijk of op tijd

Er lijkt zich een interessante paradox voor te doen. Een aantal Tweede Kamerleden geeft aan overladen te worden met informatie over ontwikkelingssamenwerking. Ondanks deze stortvloed aan informatie, denken veel van de overige respondenten dat politici over te weinig "overzichtelijke informatie" beschikken en informatie over internationale ontwikkelingen

te laat krijgen. Enkele respondenten geven aan dat ze vinden dat de debatten in de Tweede Kamer niet gaan over de vragen die er volgens hen echt toe doen.

Draagvlak voor OS op tijd zichtbaar maken aan politici

Als ngo's invloed willen uitoefenen op de verkiezingsprogramma's, doen ze er verstandig aan uiterlijk in het voorjaar van 2006 actie te ondernemen richting de politieke partijen. De maatschappelijke organisaties zullen de politici ervan moeten overtuigen dat er een groot maatschappelijk draagvlak bestaat voor ontwikkelingssamenwerking. Denk bijvoorbeeld aan sms- of kaartenacties waarbij 'het publiek' (leden van goede doelen, radioluisteraars etc.) de politiek oproept om meer aandacht te besteden aan ontwikkelingssamenwerking en de millenniumdoelen in het bijzonder.

Coördinatie in creëren en behouden draagvlak is taak van NCDO

Verschillende respondenten wijzen erop dat NCDO een belangrijke rol speelt in (de coördinatie van) het creëren en behouden van het draagvlak voor ontwikkelingssamenwerking. Een wetenschapper geeft aan dat naar zijn mening het draagvlak voor ontwikkelingssamenwerking sterk is, maar dat het juist aan politiek draagvlak ontbreekt.

INLEIDING

In het najaar van 2005 inventariseerde de werkgroep filantropie van de Vrije Universiteit Amsterdam (VU) op verzoek van NCDO de mening van wetenschappers en Tweede Kamerleden over het thema ontwikkelingssamenwerking. Daarnaast wilde NCDO graag weten of en hoe dit thema beter aan bod zou kunnen komen in de verkiezingsprogramma's van politieke partijen in verband met de Tweede Kamerverkiezingen in 2007. Om deze vragen te beantwoorden werd gekozen voor kwalitatief onderzoek. Hierbij werd gebruik gemaakt van diepte-interviews aan de hand van semi-structureerde interviewschema's. Aan het onderzoek namen tien respondenten deel. De respondentgroep bestond uit twee oud-ministers voor ontwikkelingssamenwerking, drie wetenschappelijke experts op het gebied van ontwikkelingssamenwerking, drie Tweede Kamerleden en twee leden van het partijbestuur van vijf grote politieke partijen. Het veldwerk van het onderzoek vond plaats in oktober, november en december 2005. De belangrijkste bevindingen uit het onderzoek worden in deze onderzoekssamenvatting beschreven.

